

Mason Derneđi Eski Üyesi Kalemiiyle

Mason Tarikatı Üzerine Yapılmış
Akademik alıřmalar Değerlendirmesi – 19

Mason, Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu Öğrencileri:
İskender Tunaboyle
Vehbi Emre Yıldırım
Abdullah Tok

Hürol Tařdelen

Ankara, řubat 2026

<https://huroltasdelen.com>

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	0
GİRİŞ	1
İSKENDER TUNABOYLU, OSMANLI 'DAN CUMHURİYETE YAVUZ ZIRHLISI	2
TEZ BİLGİLERİ	3
AKADEMİK ÖZGEÇMİŞ.....	4
TEZ DEĞERLENDİRMESİ	5
VEHBİ EMRE YILDIRIM, BASINDA YAVUZ HAVUZ DAVASI	10
TEZ BİLGİLERİ	11
AKADEMİK ÖZGEÇMİŞ.....	11
TEZ DEĞERLENDİRMESİ	13
ABDULLAH TOK, CUMHURİYET DÖNEMİNDE BAHİRİYE VEKÂLETİ	16
TEZ BİLGİLERİ	17
AKADEMİK ÖZGEÇMİŞ.....	17
TEZ DEĞERLENDİRMESİ	18

GİRİŞ

Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılapları Enstitüsü öğretim üyesi **Mason, Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu**, en önemli hükümlüsünün Büyük Üstat ve Hâkim Büyük Amir yani en üst yöneticisinin olduğu Yavuz – Havuz Davasına çok özel ilgi gösterdiğini, “**Yavuz Havuz Davası**” makalemizde anlatmış ve Mehmetefendioğlu ‘nun Yavuz Havuz Davası ile ilgili Yüksek Lisans tezini ve makalelerinin eleştirisini yapmıştık.

Bu çalışmamızda Ahmet Mehmetefendioğlu danışmanlığında yapılan Yavuz – Havuz Davasını içeren üç Yüksek Lisans tezin değerlendirmesi yapılmaktadır.

İSKENDER TUNABOYLU, OSMANLI 'DAN CUMHURİYETE YAVUZ ZIRHLISI

Osmanlı 'dan Cumhuriyete Yavuz Zırhlısı

İskender Tunaboylu, Öğrenci

Dr. Ahmet Mehmetefendioglu, Danışman

TEZ BİLGİLERİ

Tez Adı	Osmanlı 'dan Cumhuriyete Yavuz Zirhlısı
Tez Yazarı	İskender Tunaboylu
Numara	145816
Onay Yılı	2004
Tez Danışmanı	Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu
Üniversitesi	Dokuz Eylül Üniversitesi
Bölüm	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü
Tez Dili	Türkçe
Tez Jürisi	Dr. Kenan Kırkpınar, Öğretim Görevlisi Leyla Kırkpınar

Yüksek Lisans Tez jürisinde Danışman dâhil 3 kişinin bulunduğu, diğer iki jüri üyesinin akraba oldukları dikkate alındığında, jüri kuruluşunun etik olmadığını düşünüyorum.

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nün ~~08/08/2004~~ 2004 tarih ve ...506/1.. sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin ..30.. maddesine göre Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde Yüksek Lisans Öğrencisi, İskender TUNABOYLU'nun "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yavuz Zirhlısı" konulu tezini incelemiş ve aday ~~08/08/2004~~ 2004 tarihinde, saat 11.00.'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 30 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerince sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin başarılı olduğuna oy ~~birliği~~... ile karar verildi.

K. Kırkpınar

BAŞKAN

Kenan KIRKPINAR
Yrd. Doç. Dr.

ÜYE

Leyla Kırkpınar
Öğr. Gör. Leyla KIRKPINAR

ÜYE

Ahmet Mehmetefendioğlu
Yrd. Doç. Dr. Ahmet MEHMETEFENDİOĞLU

Ulusal Tez Merkezi kaydı:

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
145816		Osmanlı`dan Cumhuriyet`e Yavuz Zırhlısı / Dreadnought Yavuz from Ottoman times to Turkish Republic Yazar: İSKENDER TUNABOYLU Danışman: YRD. DOÇ. DR. AHMET MEHMETEFENDİOĞLU Yer Bilgisi: Dokuz Eylül Üniversitesi / Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü / Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı Konu:Tarih = History ; Türk İnkılap Tarihi = History of Turkish Revolution Dizin:Deniz kuvvetleri = Naval forces ; Donanma = Navy ; Yavuz Zırhlısı = Battleship Yavuz	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2004 196 s.

Tunaboylu soyadlı masonlar:

Cem Serdar Tunaboylu, Çağdaş Tunaboylu, Mehmet Cenk Tunaboylu.

AKADEMİK ÖZGEÇMİŞ

Eğitim

- Lisans: Deniz Harp Okulu, 1984 – 1988
- Yüksek Lisans: Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2002 – 2004
- Doktora: Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2004 – 2008

Çalışma

Emekli Deniz Albay. Sonrası hakkında güvenilir bilgiye ulaşamadım.

TEZ DEĞERLENDİRMESİ

MASON KAYNAKLAR

5. AYBARS, Ergün, İstiklal Mahkemeleri, Bilgi Yay, İstanbul, 1975.
6. AYBARS, Ergün, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi-1, Ercan Kitabevi, İzmir, 2000.
25. KARAL, Enver Ziya, Birinci Cihan Harbinden Lozan Muahedesine Kadar Türkiye'nin Siyasi Olayları, Yeni Türkiye Yay, İstanbul, 1959.
26. KARAL, Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, Cilt 7, T.T.K. Yay, Ankara, 1983.
27. KARAL, Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, Cilt 8, T.T.K. Yay, Ankara, 1983.

Tezin genelindeki kimi konular özellikle Yavuz – Havuz Davası için en değerli ve doğrudan kaynak TBMM tutanakları ve Yüce Divan tutanak ve kararıdır. İskender Tunaboşlu tezinde, dönemin olaylarına doğrudan bilgi verecek bu kaynaklara başvurulmadığı görülüyor. Bu da Danışman Ahmet Mehmetefendioğlu ve tez yazarı İskender Tunaboşlu için kabul edilemez bir eksiklik ve tezin bilimsel niteliği için de yok edici bir ihmaldir.

TEZ METNİNDEN

*“İhsan Bey, Vekâlet koltuğuna oturur oturmaz kendisini adeta bir amiral olarak görmeye başladı. Donanmaya çeki düzen vermek üzere işlere dört elle sarılırken, Beyaz pantolon ve lacivert ceketli, başında bahriyeli şapkası ile sık sık gazetelerde çıkmaya başlamıştı. Kendisini bu havaya o kadar çok kaptırmıştı ki en yakın dostları bile onun bu mağrur edasından gücenmeye başlamışlardı. **İhsan Bey, yetkisi olmadığı halde gemileri denetliyor, savaş talimleri yaptıyor³³, kinci tavır ve davranıştan ile de deniz subaylarının da tepkisini alıyordu³⁴.**”*

Emekli Topçu Binbaşı İhsan Bey, Bakan olunca, güç zehirlenmesine girmiş gözüküyor.

*“Görevi devraldığı, **Bahriye Dairesi Reisi Abdurrahman Fevzi (HAMAMCIOĞLU)**’nu Cumhuriyet döneminde yurtdışından alınan ilk gemi olan Rasit römorkörünün satın alınmasıyla ilgili olarak mahkemeye (Bahriye Divanı Harbine) vermiş, bu hareketiyle selefini bile kendisine küstürmüştü. Ancak mahkeme yaptığı inceleme sonunda, geminin alımında herhangi bir yolsuzluk tespit etmemiş ve Abdurrahman Bey’i beraat ettirmiştir.”*

Güç zehirlenmesine girmiş olan İhsan Bey, rakip gördüğü kişileri, mahkeme yolu ile tasfiye etme uğraşına girmiş gözüküyor. İhsan Beyin bu davranışlarının, Bakanlık görevinde alacağı kararlarda sağlıksız etkileri olacağı kaçınılmaz olacaktır.

*“Bardağı taşıran son olay da o sıralarda şarkta başlayan Kürt isyanı nedeniyle İhsan Paşa’nın Atatürk’e giderek ‘Kürdistan meselesini İsmet Paşa halledemez, idareyi sen ele al’ demesi olmuştu. İsmet Paşa bu görüşmeyi öğrenince küplere bindi. İhsan Bey’i kabineden atmak istiyordu. Ancak bunun için Gazi’nin onayı gerekiyordu. O da en iyi çareyi Bahriye Vekâletini lağvetmekte buldu ve bunu da yaptı. Bununla da kalmayan İsmet Paşa Gazi’ye ‘İhsan Bey Vekâletin lağvından ve kendinin açıkta kalmasından muğber (küskün) olarak muhalefete geçmek, aynı zamanda hükümeti devirmek için de bir takım tertiplerle meşgul oluyor’ diye tahrik manevrasına başlamıştır. İsmet Paşa Gazi’ye bunları anlatırken tesadüfen orada bulunan Ertuğrul mebusu Dr. Fikret Bey, ertesi günü olanları İhsan Bey’e anlatır. İhsan Bey’de İsmet Paşa’ya o meşhur mektubunu yazar. Mektubu tehdit olarak değerlendiren İsmet Paşa durumu fırsat bilerek Gazi’ye iletir⁵⁹. **Gazi ertesi gün Kılıç Ali’ye ‘İhsan’a söyle, İsmet’e yazdığı mektuptan memnun olmadım’ der ve bu olaydan sonra tarafsız kalacağım ifade eder⁶⁰.**”*

Tez, bilimsel araştırmanın gereği güvenilir kaynakları ve aktarımları bırakıp, mahalle dedikodusu düzeyinde konuşmaları aktarıyor. Tanık olarak gösterdiği kişi dönemin Büyük Üstat ve Hâkim Büyük

Amiri, aynı davada yargılanıp, hüküm giymiş bir mason! Hem de aktarılan, orta düzey bir bürokratinin Atatürk 'e öğüt verdiğiğine, ne yapıp ne yapmamasını söyleyebildiğine inanıyor.

İsmet İnönü 'nün İhsan Beyi Vekâletten almak isteyip, Atatürk 'ün izin vermediğini, gene söylenti kaynaklı olarak söyleyip, sonra Bahriye Vekâletini kapattığını söylüyor. Kişi bakanlıktan almak için Atatürk 'ten onay alamayan, bakanlığı lağvetme konusunda Atatürk 'ün onayına gerek duymadığını savunabiliyor. Akıl ve mantık!

“Kılıç Ali, Milliyet gazetesinde yayınlanan hatıralarında İsmet Paşa'nın karakterini şu şekilde ifade ediyor; 'İsmet Paşa intikamcı, zayıf rakiplerine karşı son derece şedit (sert) ve kindar, kaviye (üste) karşı ise gayet mülayim ve mültefittir (güler yüzlü). Kendisi geniş bir karihaya (fikir kuvvetine) malik olduğu için hasmını mahvetmekte iyi bir tabiye (tertip etme) hocasıdır. Bir gün Merhum Fethi Bey İsmet Paşa'nın 'karşımdaki pire kadar dahi olsa tevehhüm (kuruntuya düşme) ettim mi, onu fil görerek ona göre en ağır tedbirleri alırım' dediğini anlatmıştı61.”

Bilimsel olması gereken bir çalışma, dönemin en önemli kişilerinden birini kolayca söylentiler üzerinden, küçültmeye çalışıyor Em. Dz. Alb. İskender Tunaboşlu ve danışmanı Ahmet Mehmetefendioğlu. Kaynak olarak gösterdiği kişi, Atatürk ve Cumhuriyet kurucularına ağır ve fütursuz saldırıların yapıldığı Demokrat dönemde saf değiştirip, “anılarını” yazan kişi.

Tez yazarı İskender Tunaboşlu, Yavuz – Havuz Davasını aktarmaya başlamadan, uzun uzun, İnönü – Topçu İhsan kişisel kavgası olduğunu göstermeye çalışıyor. Söylentiler, dedikodular vs. üzerinden.

Tezin değerlendirme kapsamında irdelediğim bölümlerinde gerçeğe uygun bir ifade ile karşılaşıyoruz;

“Tarihin her döneminde rastlanan görevi kötüye kullanmanın Cumhuriyet tarihinde ve bakan düzeyinde ilk örneğini, 'Yavuz-Havuz davası' oluşturmuştur. Yavuz- Havuz sorunu savaştan yeni çıkmış, insan kaynaklarını yitirmiş, ortaçağ kuramlarının temizliği ile uğraşan Cumhuriyet yönetiminin karşılaştığı talihsiz bir olaydır82. “

İskender Tunaboşlu, aktaracağı metinde, internet üzerinden kolaylıkla ulaşabileceği ve güvenilirliği mutlak doğru olan TBMM tutanakları varken, İnönü 'nün Mecliste yaptığı konuşmayı 3, 4. Düzeyden aktarım yapan söylentilerden alıyor. Bu kişi üstelik uzun yıllar boyunca Deniz Kuvvetleri Komutanlığında görev yapmış, Albay rütbesine kadar yükselmiş bir devlet görevlisi. İlk bakacağı yer, TBMM Tutanakları olması gerekirken, hiç bakmamış! Tez danışmanı dersiniz, kendi yaptığı tez ve makalelerin akademik düzeyi, bilimsel yani bağımsız olması gereken çalışmalarında yanlı yaklaşımları dikkate alınınca...

İnönü TBMM 'de yaptığı konuşma böyle değil. Doğrusu sitede paylaştığım tutanak, Cengiz Özakıncı ve Mehmet Altun 'un makalelerinde yazılı;

“İsmet Paşa bu Beyanatını şöyle tamamlamıştır: ‘Yavuz’un tamirinin gecikmesi Cumhur Reis’ini üzüyordu. Bir gün Dolmabahçe’de, Cumhur reisi hazretleri bana Bahriye Vekâleti ‘nde gayri müstakimine haller cereyan ettiğini ve benim müteyakkız bulunulmağımı, Bahriye Vekilinin dürüst olmayan bir harekette bulunamayacağını söyledi ‘87. İhsan Bey de İsmet Paşa’nın bu suçlamalarına ilişkin olarak Yavuz zırhlısının havuzlanma sürecini ve şirketler ile yapılan görüşmeleri anlatarak kanunların hilafına bir harekette bulunmadığını anlatarak savunmasını yaptı⁸⁸. “

Tarihsel gerçekliğe uymayan ve dedikodu düzeyinden öteye belge niteliği olmayan bir aktarım daha;

“İsmet İnönü tarafından verilen önergeye bir ara Atatürk müdahale etmek istedi ise de, İnönü’nün ‘ya o, ya ben’ muhalefeti ile karşılaşınca, Atatürk de o dönemde yeni bir hükümet buhranını göze alamadığından sessiz kalmayı tercih etti⁹¹”

*“Türk Parlamento tarihine göre; **Ömer Nazım Bey, Yavuz için istenen özelliklerde havuz yapmak üzere teklif veren Blohm und Foss şirketinin vekâletini almıştı. Ankara’ya geldiğinde de bu teklifi kabul ettirmek üzere Dr. Fikret Bey ile anlaştılar. İkili bir süre sonra yaptıkları görüşme neticesinde şirketin teklifini kabul ettirebilmek için bir ortağa daha ihtiyaçları olduğuna karar verdiler. Aranan bu üçüncü ortak, o sırada İstiklal Mahkemesi başkanlığından yeni dönmüş olan İhsan Bey oldu. Anlaşmaya göre Ömer Nazım Bey şirket ile irtibatı sağlayacak, Fikret ve İhsan Beyler de hükümet nezdinde teklifi kabul ettirmeye çalışacaktı. Üç ortak bu işin komisyonunda anlaşmak için bir araya geldiğinde İhsan Bey elli bin Lira istiyor, Nazım Bey otuz bin Lira veriyordu. Sonuçta kırk bin Lirada anlaşıldı. Ancak Yavuz zırhlısını Hamburg’da havuzlamak isteyen Blohm und Foss ‘un teklifi Bahriye Dairesi’nce alınan ‘Yavuz zırhlısının yurt içinde tamir edilmesi ve mutlaka bir havuz alınması’ prensiplerine uymayınca reddedildi. Neticesinde de bu ortaklık sona erdi¹⁰⁵. (...)***

Ortaklığın sona erip ermediği kesin olarak bu üç kişinin bilebileceği bir durum. Ancak ortada bilinen bir gerçek, İhsan Bey, yabancı bir firmanın çıkarları siyasi ilişkilerini hükümet üzerinde etki yapmak amacıyla belirli bir para karşılığında kullanmayı kabul ediyor! Bence bu kararı dönemin gerçekleri içinde ahlaki bir sorundur.

“Blohm und Foss ‘tan kaybettiği komisyonu bir şekilde kazanma arzusu içinde olan Nazım Bey bu sefer de Filender şirketi ile anlaştı. Ancak bu şirketin teklif ettiği havuzun da kendi kendini havuzlama imkânı olmadığı anlaşılınca reddedildi. Bu durumda ihale şartlarına uyan tek teklif Dokbav şirketinin teklifi idi. Ne var ki yeni bir havuzun inşası da en az 8-10 ay zaman alacaktı. Bu da bir an önce havuzlanma ihtiyacı olan Yavuz zırhlısı için çok uzun bir süreydi. Bu sebeple

de Bahriye Dairesince en uygun hal tarzının Vickers şirketinin teklif ettiği hazır havuzun satın alınması olduğuna karar verildi107. “

Emekli Deniz Albay, tez yazıyor, sözde araştırma yapıyor ama iki firmanın tekliflerinin de teknik yeterliliğe sahip olmadığını bilmiyor!

Metinden sürdürelim okumayı;

*“İstiklal Mahkemesi Başkanlığı döneminde **Ali İhsan Paşa**, gazeteciler davaları nedeniyle İsmet Paşa ile ters düştüğü günlerde Atatürk’ün ‘İsmet ile münakaşayı bırak, başına bir iş açarsın’141 tavsiyesine uymamasının cezasını böyle çekmişti.”*

Emekli binbaşı rütbesindeki İhsan Beyi, emekli subay İskender Tunaboşlu paşa yapıyor!

İlgi alanım içinde değerlendirdiğim bölümlerde, tez yazarı İskender Tunaboşlu, bilimsel çerçeve içinde güvenilir kaynaklara ilgi göstermemiş. Tunaboşlu, tezinde yoğunlukla kişilerin söylemlerini anılarından aktararak tez yazmış. Tez danışmanı Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu, jüri üyeleri Dr. Kenan Kırkpınar, Öğretim Görevlisi Leyla Kırkpınar da buna onay vermiş.

Yazık!

VEHBİ EMRE YILDIRIM, BASINDA YAVUZ HAVUZ DAVASI

Basında Yavuz Havuz Davası

Vehbi Emre Yıldırım, Öğrenci

Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu, Danışman

TEZ BİLGİLERİ

Tez Adı	Basında Yavuz Havuz Davası
Tez Yazarı	Vehbi Emre Yıldırım
Numara	162321
Onay Yılı	2005
Tez Danışmanı	Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu, Mason
Üniversitesi	Dokuz Eylül Üniversitesi
Bölüm	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü
Tez Dili	Türkçe
Tez Jürisi	Bilinmiyor

Ulusal Tez Merkezi kaydı:

Ulusal Tez Merkezine yüklenmemiş. Dokuz Eylül Üniversitesi kaynaklarından teze ulaşabildim:

<https://avesis.deu.edu.tr/yonetilen-tez/90594db8-307e-414e-8326-486303324238/basinda-yavuz-havuz-davasi>

AKADEMİK ÖZGEÇMİŞ

Eğitim

Lisans:	Pamukkale Üniversitesi, Tarih Bölümü, 1998 – 2002 Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Tarih öğretmenliđi, 2013 - 2014
Yüksek Lisans:	Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2003 – 2005
Doktora:	Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2009 – 2014

Çalışma	Bilinmiyor
---------	------------

TEZ DEĞERLENDİRMESİ

MASON KAYNAKLAR

Aybars, Ergün, İstiklal Mahkemeleri, İstanbul, 1998.

Mehmetefendioğlu, Ahmet, "Sapancalı Hakkı'nın Kastamonu'dan Kaçması Olayı", Tarih ve Toplum, 114/19 (Haziran, 1993).

Nadi, Yunus, "Yavuz - Havuz işi Benim Görüşüm", Cumhuriyet, 31 Ocak 1928.

Tez metninden;

"Tezimizi hazırlarken öncelikli olarak Gazetelerden, hatıralardan arşiv belgelerinden, kitaplardan ve makalelerden yararlandık. İlk kez burada İhsan Er Yavuz Zirhlisinin hatıraları ve Arşiv belgeleri kullanılmıştır. Ayrıca İhsan Bey'in hatıraları kullanılırken, Kılıç Ali Bey'in hatıratı ve diğer eserlerle karşılaştırılmış, İhsan Bey'in değinmediği ya da eksik bıraktığı yerler tamamlanarak ilgili notlar düşülmüştür."

Tez daha başlangıcında davanın hüküm giyenin ve onu destekleyen kişinin anılarından yararlandığını, tezin bu anılar üstüne yazıldığını söyleyerek, yanlış olacağını itiraf ediyor. Üstelik bu anılar, Atatürk, İnönü ve Cumhuriyet karşıtlarının iktidar olduğu, bu değerlere saldırıların ödüllendirildiği ortamda yazılmışlar.

TEZ METNİNDEN

Tez, Ulusal Tez Merkezine yüklü değil.

“Tezimizi seçmemizdeki amacımız bu alanda fazla çalışma yapılmamış olmasıdır. Bu konuda yazılan birkaç makalede çok sınırlı bir çerçeveden olaya yaklaşmıştır. Aslına bakılırsa kaynak bulma konusunda bazı şüphelerim vardı. Ancak işe başlanınca bunun böyle olmadığı anlaşıldı. Çünkü her ne kadar sırf bu isimle olmasa da kitap, dergi, gazete ve anılarda bu olayla ilgili pek çok yazı bulunmaktaydı.”

Bu alan, tez yazarı Vehbi Emre Yıldırım 'ın danışmanının “şahsi meselesi” haline gelmiş, birçok tez, makale yazmış, yazdırmış. Bu gerçeğin üstüne Vehbi Emre Yıldırım 'ın açıkladığı gerekçe hiç inandırıcı değil. Bu tezin başlığı, adı bile bu gerçeği gösteriyor. Tez “Basında Yavuz Havuz Davası” başlığını taşıyor ama gerçekte davayı irdeliyor, hatta önsözde dava hükümlüsünün anılarına dayandığını söyleyecek kadar.

Tezin önemli bir kısmında, İsmet İnönü 'nün kişilik çözümlemesi yapılmış. Dedikodu düzeyinde söylemlerden yola çıkıp, İnönü 'nün ne kıskançlığı, ne kindarlığı, ne vesveseliyi, ne zorbalığı kalıyor. Edep yahu. Bilimsel olması gereken bir çalışma, anılar üzerinden Başbakan, Cumhurbaşkanlığı, Kurtuluş Savaşında Batı cephesi komutanlığı yapmış İnönü 'ye hakaret ve sövme metnine dönüştürülmüş. Dahası Atatürk 'ün de dâhil olduğu olaylar anlatılıyor. Ne akla, ne mantığa, ne tarihin akışına uymayan yalanlarla. Bütün bunlar Kılıç Ali 'nin Demokrat Parti döneminde yazdığı anılarından çıkarılıyor.

Tezde İnönü 'ye saldırı hızını alamıyor, Yavuz Havuz Davası ile hiçbir ilgisi olmayan, Kurtuluş Savaşında geçen olaylar, belgesiz ve çarpıtılarak anlatılıyor. Tezde 36 – 49 sayfalarda iki kişinin, Kılıç Ali ve İhsan Eryavuz anılarına dayanarak, geçmiş olaylar çarpıtılıyor.

Tezin bundan sonraki bölümde dava süreci dönemin gazete haberlerine ve diğer kaynaklara dayandırılarak anlatılmakta.

Sonuç bölümünde;

“İhsan Bey, Divan-ı Âli sırasında ortaya çıkan ve Mösyö Godar tarafından Sapançalı Hakkı Bey'e verilen yüz bin liralık mektupta yazılanlar nedeniyle Yavuz işinden suçlu bulunmuştur. Ancak Paris büyükelçisi Fethi Bey'in yaptığı incelemede Sen Nazer firması yetkilileri İhsan Bey'e veya herhangi bir bakanlık yetkilisine rüşvet vermediklerini söylemişlerdir. Ayrıca mektupta da İhsan Bey'in ismi geçmemektedir. Sapançalı Hakkı Bey'in ortağının haberi olmaksızın gizli İşler çevirdiği göz önüne alınırsa kanaatimizce Hakkı Bey bu parayı da kendi hesabına almış olmalıdır.”

Tüm bunlara karşın İhsan Bey'in en büyük hatası Yavuz tamir etmiş olma şerefine erişmek için acele etmesi ve eski arkadaşlarına güvenmesi olmuştur. Onun bu hatası siyasi hayatım bitirmekle kalmamış Cumhuriyet tarihinde ilk yolsuzlukla yargılanıp ceza alan Bakan olma sıfatını kazandırmıştır."

İhsan Bey güzellemesi yapılarak, Yüce Divan kararını eleştirip; İhsan Beyin masum olduğunu söyleyerek tamamlıyor. Önceden amacı belirlenmiş, siyasi düşüncelerini kanıtlamak amacıyla yapılan bir Yüksek Lisans tezinin, siyasi bir medya yazısı gibi, "Hukuki yargı" ile bitmesi şaşırtıcı değil elbette.

Türkiye Cumhuriyetinin ilk yüce divanda bakan yargılaması, sanki İsmet İnönü ile İhsan Eryavuz arasında, İsmet İnönü 'nin kişisel hırs ve kötü duygularından kaynaklanan kişisel bir mesele gibi sunulması; İhsan Beyin masum ilan edilmesi, TBMM vekillerini, Yüce Divan 'ın dönemin en kıdemli yargıçlarını birer figüran haline getirmek çabasıdır.

Tezde "Kılıç Ali" 52 kez geçerken, Prof. Dr. Enver Ziya Karal 'a yapılan atıf 0 (sıfır).

Edep yahu!

Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu 'nun etkilediği bir akademik çalışmada daha, **Fikret Beyin ve Atatürk 'e suikast girişiminde bulunan Mustafa Sagir 'in "mason oldukları"** gerçeğinden söz etmeden, gizleyerek tamamlanıyor!..

ABDULLAH TOK, CUMHURİYET DÖNEMİNDE BAHİRİYE VEKÂLETİ

Cumhuriyet Döneminde Bahriye Vekâleti

Abdullah Tok, Öğrenci

Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu, Danışman

TEZ BİLGİLERİ

Tez Adı	Cumhuriyet Döneminde Bahriye Vekâleti
Tez Yazarı	Abdullah Tok
Numara	162321
Onay Yılı	2014
Tez Danışmanı	Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu, Mason
Üniversitesi	Dokuz Eylül Üniversitesi
Bölüm	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü
Tez Dili	Türkçe
Tez Jürisi	Doç. Dr. Cihan Özgün, Dr. Mehmet Emin Elmacı

Ulusal Tez Merkezi kaydı:

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
383679		<p>Cumhuriyet Döneminde Bahriye Vekaleti / Navy Ministry in the Republic Period</p> <p>Yazar: ABDULLAH TOK</p> <p>Danışman: YRD. DOÇ. DR. AHMET MEHMETEFENDİOĞLU</p> <p>Yer Bilgisi: Dokuz Eylül Üniversitesi / Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü / Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı</p> <p>Konu: Denizcilik = Marine ; Tarih = History ; Türk İnkılap Tarihi = History of Turkish Revolution</p> <p>Dizin: Bahriye Vekaleti = Navy Ministry ; Bahriye teşkilatı = Naval organization ; Cumhuriyet Dönemi = Republican Period ; Donanma = Navy</p>	<p>Onaylandı</p> <p>Yüksek Lisans</p> <p>Türkçe</p> <p>2014</p> <p>178 s.</p>

AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Eğitim

Lisans:	Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, 2006 - 2011
Yüksek Lisans:	Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2012 – 2014
Doktora:	Celâl Bayar Üniversitesi, Tarih Bölümü, 2015 – 2020

Çalışma

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Yönetim Kurulu üyesi / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim üyesi

TEZ DEĞERLENDİRMESİ

MASON KAYNAKLAR

Aybars, Ergün, İstiklal Mahkemeleri, Zeus Kitapevi, 2006, İzmir.

Mehmetefendioğlu, Ahmet, "Sapancalı Hakkı'nın Kastamonu'dan Kaçması Olayı", Tarih ve Toplum, 114/19 (Haziran, 1993),ss.15-19.

KAYNAKLAR HAKKINDA

Konu için en önemli kaynak TBMM tutanakları ve Yüce Divan tutanak ve kararıdır. Tezde etkin olarak kullanılmışlar.

Tez yazarı Ahmet Tok kaynakçası incelendiğinde, Ahmet Mehmetefendioğlu ve tez öğrencilerinin çalışmalarında görülmeyen bir derinlik, nesnel olarak doğru kaynakların seçimi görülüyor. Kaynakça, tezin de kalitesinin üst düzeyde olacağı hakkında umut veriyor.

TEZ METNİNDEN

Tezin başında, tezin kapsamı ve amacı somut olarak tanımlanmış;

“Üçüncü bölümü Bahriye Vekâleti dönemindeki gelişmeler ve Vekâletin kapatılması sürecine ayırdık. Yavuz-Havuz konusunu ise derinlemesine işlemedik; çünkü konu ile ilgili yapılmış ve hala yapılmakta olan çalışmalar mevcuttur. Bu nedenle bahriyedeki faaliyetler konusuna daha çok odaklandık.”

“Büyüktuğrul;

Bu dönemde başta Başbakanı İsmet Paşa ile Genelkurmay Başkam Fevzi Paşa, denizcilerin bağımsız bir birimde örgütlenmelerinin yeni şekillenmekte olan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin birlik ve bütünlüğüne zarar verir endişesi ile karşı çıkacaklardır. İsmet Paşa, tüm bunlara rağmen kendisinin ve Mustafa Kemal'in donanmaya gereken önemi verdiğini ve bu amaçla Vekâletin kurulduğunu Büyüktuğrul'a şu sözlerle belirtecekti; ‘...Baktık ki rütbesiz denizcilerin istiklal Savaşının kahraman generalleri karşısında sözleri geçmiyor, onları söz sahibi etmek için Bahriye Vekâletini açtık, ne çare ki, bu önlemi Mareşal 'in baskısıyla kısa zamanda geri aldık’”

Ahmet Mehmetefendioğlu ve diğer tez öğrencileri (bundan sonra “diğerleri” olarak ifade edilecektir) kaynakçasında belirttikleri ve çalışmalarında yer yer alıntı yaptıkları Büyüktuğrul çalışmasında olan ve İsmet İnönü 'nün de Atatürk ile birlikte Bahriye Vekâletinin kurulmasını desteklediği gerçeğini, yalnızca Ahmet Tok tezinde görüyoruz. Bu da diğerlerinin çalışmalarında, gerçek dışı önyargıları ile tezlerini hazırladıklarının bir başka göstergesidir.

Dava konusunda yer alan bir diğer kişinin kimliği okurun bilgisine sunuluyor;

“Dipnot 319 - Ömer Nazım Bey Enver Paşa'nın eniştesi idi,1908'den önce Selanik Merkez Komutanı olarak görev yapmıştı. Birinci Dünya Savaşından önce emekli olan Nazım Bey Askeri Eşya Şirketi adında bir şirket kurarak ticarete başladı. Savaşın bitiminin ve Enver Paşa'nın Almanya'ya kaçmasının ardından Nazım Bey de Almanya'ya gitmişti. Türkiye'ye dönmesinin ardından Fikret Bey ile ticarete başlamıştır. Bkz. Kemal Zeki Gençosman, A. g. e, s. 177-184; Mahmut Goloğlu, A. g. e, s. 244.”

İhsan Beyin Kurtuluş Savaşı kahramanı, İstiklâl Mahkemesi Başkanlığı gibi olumlu siyasi kimliklerinin yanı sıra ticaret yaparak para kazanan bir başka yüzünü, hatta bu konuda Atatürk 'ün uyardığını Abdullah Tok bildiriyor;

*“İhsan Bey bu ortaklık ile ilgili olarak; esasen o sıralarda mebuslar meşru suretle kazanç yapsınlar, mevkilerini düzeltsinler yollu bir düşüncenin yayılması üzerine **birçok mebusun şirket temsilcilikleri aldığı, tüccarlık, komisyonculuk yaptıklarını söyleyecekti. Daha önce de Azmi Bey isimli biriyle ortaklık denemesi yapmış ancak Mustafa Kemal’in konuyla ilgili olumsuz fikir beyanı üzerine vazgeçmişti. İhsan Bey Bahriye Vekili olmadan önce bu ortaklıktan ayrılmış Fikret Bey’e söylediğine göre de yaptıkları sözleşmeyi yırtıp atmıştı***^{321 322}

*Nazım Bey ve Fikret Beyler 1 Mayıs 1924’te Blohm und Voss’un Yavuz’u onarma teklifini iletiler; ancak bu teklife göre Yavuz, Hamburg’a götürülecek ve orada tamir ettirilecekti. Milli Müdafaa Vekâleti bu şartı kabul etmedi ve 21 Mayıs’ta teklifi reddetti. Milli Müdafaa Vekâleti bu süreçte bir havuz alınmasını ve Yavuz’un memlekette tamir edilmesine karar vermişti*³²³.

Ahlaki olarak sorgulanması gereken bir durum; daha önce birlikte “iş” yapmak üzere ortaklık antlaşması yapan kişilerden biri bakan olurken, diğer ikisi bakanlığa dönemin belki de en büyük bütçeli ihalesinde komisyoncu – temsilci olarak teklif veriyorlar. İhsan Bey, her ne kadar bu sözleşmenin yırtılıp atıldığını söylese de, ortada birlikte iş yapmak üzere yapılmış bir sözleşme, bir mutabakat durmakta.

Yavuz Havuz Davasını bilimsel yöntemle gerçeklere uygun irdeleyen iki araştırmacı, ihalede usulsüzlük yapıldığını belgeleri ile ortaya koymaktalar;

“Dipnot 372: Kazım Öztürk, A. g. e. s. 272-273; Bu ihalede dikkati çeken iki usulsüzlük olduğunu bunlardan ilkinin ihalenin yapılış şekli olduğunu belirtir. Buna göre bedeli 5 bin lirayı geçtiğinden teklifin kapalı zarf içinde kati bir gizlilikle yapılması gerekirdi. Bunun yapılmaması durumunda ise pazarlık usulüyle ihale yapılırdı bu da bakanlar kurulunun özel iznine tabiydi. İhsan Bey’in bunların ikisini de yapmadığı vurgulanmaktadır. Bkz.. Mehmet Altun, A. g. m, s. 37-38; Kazım Öztürk, A. g. e, s. 273.”

İş yaşamında Kamu ile birçok büyük bütçeli ihalelere şirket yöneticisi olarak teklif vermiş bir kişi olarak, bu davranış suçtur ve ihale yetkili makamlar tarafından iptal edilir.

Abdullah Tok tezinden okumayı sürdürüelim;

“Hükümetin Yavuz’un tamiri işinde dayattığı başlıca iki nokta vardır. Bunlar tamir işinin derhal başlayıp en geç bir yıl içinde tamamlanması ve tamirin getirdiği masrafların iki yılda ödenmesidir^{373 374}. İhsan Bey’in bu konuda aceleci davranmasının bir sebebi de buydu; fakat ileride bu acelesi kendisi için en önemli sorun haline gelecektir.

Bahriye Vekâleti kurulmadan önce Milli Müdafaa Dairesi hem Dockbau’nun hem de Flender’in teklifini incelemiş, Dockbau’nun teklifini kabule şayan bulurken Flender’in teklifini sadece fiyat kırmak için canlı tutmuştu. Oysa İhsan Bey Dockbau’nun teklifini Bakanlar Kurulu’nun karşısına çıkartmamıştı. Bahriye Vekili de bu tekleştirmeyi sonradan kabul edecek ancak bu konuda İsmet Paşa’nın da bilgisi olduğunu belirtecekti. İsmet Paşa ise böyle bir tasarrufu hatırlamamıştı^{375 376 377 378}.”

“Bu son bakanlar kurulu idi. İsmet Paşa bu durumu bildirmişti. Hükümet bir hafta sonra istifa edecekti. Bu kritik dönemde İsmet Paşa bu değişikliklerin devlet aleyhine olduğunu söylemiş ve görüşmelerin devam ettirilmesini istemişti⁴¹⁴. Nitekim İhsan Bey İsmet Paşa’ya şimdi ben ne yapayım diye sormuş ve Paşa’dan ‘görüşünüz, yine görüşelim’ cevabım almıştır⁴¹⁵.

İhsan Bey tüm bunlara rağmen Bakanlar Kurulunca reddedilen değişiklikleri de aynen kabul ederek Cumhuriyet Bayramım takiben 30 Ekim Pazar günü anlaşmayı imzaladı⁴¹⁶. **Ancak sonradan incelendiğinde İhsan Bey’in Bakanlar Kurulu tarafından da incelenmemiş olan bazı konular kabul etmiş olduğu ortaya çıkacaktı. İhsan Bey’in hazırladığı tezkeredeki ek maddelerden biri şirketin getireceği uzamanın ücretinin hükümete ait olacağı yer alıyordu. Oysa Bakanlar Kurulu bu ücret meselesinden habersizdi. Yine ek maddede onarım bedelinin iki yılda taksitle ödeneceği maddesi değiştirilmiş ve iş yapıldıkça fatura karşılığı ödeneceği esası koyulmuştu. Oysa Bakanlar Kurulu ödemenin iki yılda yapılması kararına varmıştı⁴¹⁷. İhsan Bey mütehassis heyeti ile ilgili maddeyi ve ödemeyi içeren maddeyi Bakanlar Kuruluna sevk etmemiş ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmamıştı; nitekim 50 bin lirayı geçen taahhüt veya anlaşmalar için Maliye Bakanlığına bildirilmeli ve Bakanlığın neticesi beklenmeliydi⁴¹⁸.**

İhsan Bey, mâliyeye müracaat etmiş akıl danışmıştı. İhsan Bey kendi değımiyle kabule mecbur kaldı. Bu konuda akıl danışmış olduğu mütehassis ve mesul komisyon bu durumun hazinenin lehine olduğunu söylemişlerdi. Mevzuata 136. Maddesi de İhsan

Bey'e bu tür bir yetki verilmekteydi⁴¹⁹. Avukat Ziya Bey de Usulu Muhasebe-i Umumiye Kanunu'nun 136. Maddesinin devlet lehine olan tadilata icrası vekillerin salahiyetine terk edilmiştir fıkrasını İhsan Bey'e belirtmesi üzere kabul etmişti⁴²⁰. İhsan Bey bu anlaşmayı imzalarken devlet için hayırlı bir karar verdiği görüşündeydi. Ona göre hem sigorta hem de uzman meselesi devlet çıkarına idi. Havuz meselesinde Dockbau'nun karşısında Flender'i çıkartarak bir mayın fabrikası kazanılmış ve Yavuz meselesinde de Saint Nazer ile anlaşarak 1 milyon lira kar edilmişti⁴²¹. Şirket, 6 Aralık 1926'da personeli ve teçhizatı ile Gölcük'e girmişti. Bunları geri çekmek de şirket için sorun teşkil etmekteydi. İki tarafın içinde bulunduğu zorluk anlaşmaya varılmasını kolaylaştırmıştı^{422 423}. Cumhuriyet gazetesindeki habere göre Yavuz'un tamiri için Sennazaier şirketinin 50 amele ve aileleri ile birlikte Türkiye'ye geleceğini belirtiyor ve tamirin 8 ay süreceğini ekliyordu.

İhsan Bey bu anlaşmayı imza etmesinden bir gün sonra hükümetin istifa edeceğini biliyordu en azından gazete haberlerinden takip ediyordu. Mahmut Esat Bey'in söylediğine göre İsmet Paşa bunu şahsen de söylemişti⁴²⁴.

Bahriye Vekâleti 1 Kasım'da yeni kurulan hükümette yer almadı. Bundan sonra yeni hükümet Yavuz'un onarım mevzunu gündeme getirdi ve İhsan Bey'in Fransız Şirket ile ilgili kendi başına yaptığı anlaşmayı kabul etmedi. 15 Aralık'ta Ankara'ya gelen Fransız Şirketi'nin müdürü de Milli Müdafaa Vekili ile görüştü ve anlaşmanın iptali isteminde Türkiye'yi haklı buldu. 18 Aralık'ta toplanan Bakanlar Kurulu bu değişiklikle birlikte anlaşmayı imzaladı⁴²⁵."

"İsmet Paşa Vekâletin kaldırılma gerekçesini şöyle açıklamıştı; 'Cumhuriyetin kuvvetlerinde emir ve kumanda bir Erkan-ı Harbiye-i Umumiye 'de birleştirilince, idare ve siyasi cihazların da bir vekâlet makamında müteaddit müsteşarlarla birleşmesini en müsmir teşkilat zannediyoruz. Bahriye Vekâleti bu teşkilat içinde kalb ve mezcedilmekle bahri ordunun müdafaa, memleket ve millet mecmuasındaki vazife ve vesaitini daha iyi tanzim ve teçhiz edeceğimizi ümit ediyoruz"⁵⁴³.

O dönem içinde İngiltere, ABD gibi ülkelerde, Bahriye Bakanlığı olmasa da Savunma Bakanlığına bağlı olmayan ancak Deniz Kuvvetlerinden sorumlu idari birimlerin olduğunu görmekteyiz. Ancak daha sonra tüm Deniz Kuvvetleri dâhil kuvvetler tek bir askeri yapı, Genel Kurmay Başkanlığı ve tek bir siyasi yapı Savunma Bakanlığı örgütlenmesi altında birleştirildiler. Bu da, genç Türkiye Cumhuriyetinin birçok konuda olduğu gibi doğru yapıyı, Batılılardan yaklaşık 20 yıl önce belirlemiştir.

Sonuç bölümünde tez ana konusu ile ilgili olmayan aşağıda paylaştığım ifade başarılı tez ile uyumlu sayılmayacak, gerçekliğe aykırı, yazarın ideolojik sempatisini göstermektedir;

“SONUÇ

Osmanlı döneminde Fatih Sultan Mehmet tarihte eşi görülmemiş bir yöntem bularak donanmayı karadan yürütüp denize indirmiş ve bunun sonucunda bir çağ kapanıp yeni bir çağ açılmıştı. Daha sonra ise Karadeniz ve Akdeniz bir Türk gölü haline getirilmişti.”

Fatih Sultan Mehmet, Osmanlı İmparatorluğunun en büyük ve çağının ilerisinde bir padişah olduğu, zamanında Osmanlı devletinin büyük gelişmeler sağladığı tarihsel bir gerçeklik olarak bilinmektedir. Fatih Sultan Mehmet 'in gemileri karadan götürdüğü yalnızca bir söylencedir (efsane), tarihsel gerçeklikle örtüşmemektedir ve teknik olarak da olanaklı olmadığı günümüzde bilimsel olarak ortaya konmaktadır. İstanbul 'un fethi ile “bir çağın kapanıp bir yeniçağın açıldığı” fikri ise yalnızca bizim benimsediğimiz bir savdır; küremizde Orta Çağın yıkılıp Yeni Çağın başlangıcı olarak kabul edilmez. Akdeniz ise hiçbir zaman Osmanlı Gölü haline gelmedi. Üniversite eğitiminin tamamını Tarih Bilimi alanında yapmış ve bilimsel olarak çok başarılı Yüksek Lisans tezi yapmış bir tarih bilim insanının bu hataya düşmesi üzücü.

Günümüzde İstanbul Zaim Üniversitesi öğretim üyelerinden olan Dr. Abdullah Tok, tezin bütünü içinde bilimsel yöntemle ve nesnel tarihi gerçekliği sorgulayan, irdeleyen bir yaklaşım göstermiş, fakirin görüşüne göre üst düzeyde bilimsel bir çalışma yapmış.